

HISTORIA DE ESPAÑA. 2006, 2009

Tendo en conta os seguintes documentos, aos que debes referirte ao longo da túa exposición, debes elaborar unha redacción sobre a ditadura do xeneral Primo de Rivera, centrándote nos ámbitos político e económico. O golpe de Estado (Doc. 1), aprobado por Afonso XIII, pon fin ao réxime constitucional e instaura no goberno a un Directorio Militar que será sucedido en 1925 por un Directorio Civil (Doc. 2). Os éxitos militares en Marrocos e un crecemento económico sustentado no nacionalismo e no intervencionismo (Docs. 3 e 4) non puideron evitar a caída do ditador en 1930, enfrontado a unha crecente oposición (Doc. 5) e ao cambio de tendencia na conxuntura económica internacional.

Doc.1.-Manifesto do xeneral Primo de Rivera (13 de setembro de 1923):

“Españóis: Chegou para nós o momento máis temido que agardado (...) de atender o clamoroso requirimento de cantos, amando a Patria, non ven para ela outra salvación que libertala dos profesionais da política, dos que por unha ou outra razón nos ofrecen o cadro de desventura e inmoralidades que comezaron no ano 98 e ameazan a España cun próximo fin tráxico e deshonroso (...).

Non vimos chorar mágoas e vergoñas, senón poñerlles axiña radical remedio, para o que requirimos o concurso de todos os bos cidadáns. Para iso (...) constituirase en Madrid un Directorio Militar con carácter provisorio encargado de manter a orde pública (...).”

Doc. 2.-Proposta de Primo de Rivera a Afonso XIII para substituír o Directorio Militar por un Directorio Civil (1925):

“En suma, señor, para expoñer o meu pensamento clara e sinceramente, o que proponho a V. M. é a substitución dunha ditadura militar por outra civil e de organización máis axeitada, pero non menos vigorosa.

E permítome proponelo así, recollendo a arela popular, que só teme do cambio de goberno que se debiliten os resortes do mando que foron carácter do Directorio militar, cuxa vida, como xenuína representación do exército e da mariña, que tan patrioticamente ofreceron o prestixio dos seus nomes corporativos a este arriscado labor, non debe levarse a momento de desgaste ou de quebranto; nin tampouco debe subtraerse por máis tempo ao país, na súa representación civil, que é a axeitada e tan manifestamente está da nosa parte, a participación e a responsabilidade na obra de reconstituílo e reeducalo administrativa e politicamente”.

Doc. 3.-José Calvo Sotelo, na súa obra *Mis servicios a España* (1931), expón e defende as que foran liñas mestras da actuación económica da ditadura:

“As ditaduras propenden fatalmente ao intervencionismo. O seu omnímodo poder é incompatible coa inhibición (...). O intervencionismo de Primo de Rivera abrangueu a agricultura, a industria, o mesmo comercio (...). Primo de Rivera profesou un entusiasta nacionalismo económico que eu compartín co máis caloroso fervor.

Pero o noso nacionalismo mantívose dentro de correctísimos límites. A xuízo do xeneral, España debía nacionalizar unicamente: a) as industrias para as que a primeira materia se obtén no noso territorio; b) as que dentro do ámbito nacional de consumo

poden achar mercado suficiente de vida; c) as indispensables para asegurar a nosa independencia política nacional”.

Doc. 4.- Incremento da produción en España en diversos sectores (1922-1930)

	1922	1930
Mineira e industrial (base 1906/13=100)	84,7	144
Enerxía eléctrica (millóns de Kw.)	1.040	2.609
Acciuro (toneladas)	326.136	953.673
Cemento (toneladas)	729.035	1.820.011

Doc. 5.-Rematada a ditadura, Ángel Ossorio, que sería deputado nas Cortes republicanas, axuíza así a situación de España:

“E despois de seis anos longos de Ditadura, ¿que queda en España? (...). Roto o Exército con múltiples sublevacións sucesivas (...); rota a Universidade, coas aulas pechadas (...); rota a Facenda, coa moeda derrubada (...); rota a Xustiza (...).

Todas as forzas lexítimas, rotas; pero, en troques, intactas todas as forzas nocivas (...): o caciquismo en pé, as súas falanxes unidas; o sindicalismo revolucionario, latente e previsto; os extremismos nacionalistas, máis esaxerados que antes; nin un só dos elementos da patoloxía nacional quedaron suprimidos ou atenuados”.

ORIENTACIÓNS	<p>En 1923 Miguel Primo de Rivera dá un golpe de Estado que pon fin á monarquía constitucional e inicia unha ditadura que durará ata 1930. O fracaso desta ditadura arrastrará á monarquía que a apoiara e en 1931 proclamouse a Segunda República.</p> <p>Na evolución política da ditadura de Primo de Rivera diferéncianse dous períodos ou directorios –militar e civil– durante os que se alcanzaron algúns éxitos económicos e militares, pero a crecente oposición ao sistema acabou coa ditadura e a monarquía que a apoiou.</p>
---------------------	--

DOCUMENTOS	CUESTIÓN A DESENVOLVER
Doc.1 .-Manifiesto do xeneral Primo de Rivera	<p>* Xustificación do golpe de Estado de setembro de 1923 e proposta para constituír un Directorio militar con carácter provisional</p> <ul style="list-style-type: none"> • As causas que provocaron o golpe de Estado que poñen fin á monarquía constitucional e ao réxime da Restauración • O apoio do monarca

	<ul style="list-style-type: none"> • Os obxectivos e as características xerais da Ditadura
Doc. 2.-Proposta de Primo de Rivera a Alfonso XIII para substituír o Directorio Militar por un Directorio Civil	<p>*. Proposta a Afonso XIII de substituír o Directorio Militar por un Directorio Civil mantendo un goberno autoritario</p> <ul style="list-style-type: none"> • O Directorio Civil: intento de establecer un novo réxime corporativo, inspirado no fascismo italiano: <ul style="list-style-type: none"> ○ A organización corporativa do traballo ○ Proxecto dunha nova Constitución elaborada pola Asemblea Nacional • O Directorio Militar <ul style="list-style-type: none"> ○ O éxito da fin da guerra de Marrocos
Doc. 3.-José Calvo Sotelo expón e defende as liñas mestras da actuación económica da ditadura	<p>* Intervencionismo e nacionalismo económico, característica común das ditaduras</p> <ul style="list-style-type: none"> • Política económica e potenciación do desenvolvemento económico inspirada en el fascismo italiano, co obxectivo básico de conseguir a autarquía económica
Doc. 4.- Incremento da produción en España en diversos sectores	<p>* Indicadores económicos da produción</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incremento da produción na minería, industria, produción de enerxía eléctrica, aceiro e cemento • Éxitos da política económica proteccionista e intervencionista • Favorables condicións económicas da coxuntura mundial
Doc. 5.-Rematada a ditadura, Ángel Ossorio, que sería deputado nas Cortes republicanas, axuíza a situación de España	<p>* Crítica da situación de España ao final da Ditadura</p> <ul style="list-style-type: none"> • Incremento da oposición e fracaso da Ditadura • Ante a falta de apoios, Primo de Rivera presenta a súa dimisión ao monarca, que a acepta. • A pesar dos intentos de retornar ao sistema constitucional, a monarquía tiña os días contados.

CONCLUSIÓNS	<p>Tras a dimisión de Primo de Rivera, Afonso XIII pretendeu restablecer o réxime constitucional de 1876, pero os apoios con que contaba a monarquía e o propio rei eran moi escasos, mentres que a idea dunha España republicana estaba cada vez máis estendida. Tras as eleccións municipais do 12 de abril de 1931, que deron o triunfo aos partidos republicanos na maioría das cidades, proclamouse a Segunda República.</p>
--------------------	---

CRITERIOS DE AVALIACIÓN/CORRECCIÓN

Dado que a proba consiste na composición dun texto, como criterio xeral de avaliación terase en conta a suxeición ás pautas básicas que rexen a expresión escrita, esencialmente a precisión léxica, a corrección da sintaxe, a claridade na expresión e a coherencia na exposición das ideas.

En canto ós contidos concretos tratados na redacción, e referidos ós documentos presentados, deberían ser abordados os seguintes:

- O golpe de Estado, consentido polo monarca, como intento de “solución” á longa crise do réxime restauracionista.
- Os fundamentos ideolóxicos, políticos e institucionais da ditadura primorriverista. Directorio militar e Directorio civil.
- As bases do crecemento económico: conxuntura internacional, intervencionismo estatal e nacionalismo económico.
- A caída do ditador: inicio da crise económica, perda de apoios e incremento da oposición política.
- É pertinente aludir á inminente caída da monarquía borbónica.